№ 78 Ausgabe A.

HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Cena Abwiestak·
na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 78 (170) Hod II. Wilnia. 28 wieraśnia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Biełarusy, prychodźcie na schod u niadzielu!

My i Krajowaja Rada.

27 wieraśnia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Bitwa u Flandryi trywała ŭčora ad ranicy da poznaj nočy. Wojski ŭsich niamieckich prawincij pryłažyli swaju ruku da ŭdač hetaho dnia, pryniesšaho worahам jašče mienš karyści, čym 20 wieraśnia. Šturmy pačalisia barabannym ahniom niačutaj siły. Naabapoł Langmark worahi šturmawali mnoha razoŭ, ale zaŭsiody byli adkinuty štykami. Ad S. Žuljen da darohi Menin-Ipr anhličanam udałosia ŭwarwacca ŭ naš zaščytny pojas na 1 kil. u hłyb. Tam išli wielmi wostryje bitwy s pieramiennym ščaściem. Worahi u mnohich punktach adkinuty. Asabliwa wostraja bitwa išła na darohach na zachod ad Zonebeke i za wiosku Geluwelt, katoraja astałasia ŭ našych rukach. Dalej na poŭdni da kanału Kommin-Ipr nowyje šturmy anhličan razbilisia z wialikimi stratami. Šturmawało nia mienš 12 dywizij. Naša zaščyta ne skranułasia z miejsca.

U časi abstrełu Ostende, apryč škod u budoŭlach, zabity 14 belhijcoŭ i ranieny ciažka 25.

Front niamieckaho Naślednika: Pry Suasson, Šmen de Dam i na ŭschodnim bierazi Maasu—ažyŭlenaja čynnaść artyleryi.

Zbity 17 warožych samalotaŭ.

Uschodni teatr:

Pad Dźwinskam, la woziera Naroč, u Karpatach, Rumynskaj dalinie i na nižnim Dunaju ahoń krapčeŭ.

LUGANO. (Stefani), Latun Laŭreati z mechanikam 25 wieraśnia a 9 h. 35 m. ranicaj wylacieŭ s Turyna na nowa-zbudawanym samaloci i ŭ toj že dzień a 4 h. 30 m. prylacieŭ u London. Jaho palot na 1200 wiorst biez pierarywu — najdaŭžejšy u Europie.

BERLIN. 4 kastryčnika ždуć pramowy impierskaho kanclera ŭ Rejchstagu.

ŠTOKHOLM. «Utro Rossii» drukuje hutarku z rasiejskim marskim ministram, katory zzjaŭlaje, što sajužniki mohuć najbolš pamahčy Rasiei, zanimajučy Erzund (miž Bałtyckim i Paŭnočnym morem). Adnak, dajšci hetaho možna tolki zusim zniščyŭšy niamiecki flot. Kali jaho zniščać, dyk skandynaŭskije dzieržawy buduć prymušeny adkryć praliŭ.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Minister zahranićnych spraŭ Tereščenko skazaŭ Kierenskamu, što jon ličyć nienormalnymi warunki pracy ŭradu i z hetaj pryčyny nia može astawacca ŭ gabineci, kali nie utworycca swabodnaja i mocnaja nacyonalnaja ŭłaść.

UROCŁAU. Kazacki hetman Kaledin naznačajecca za atamana Ukrainy. Hetak jon budzie hłaŭnym haspadarom na Ukrainie miž Dniestrom i Donam. Kaledin — hłaŭny worah Kierenskaho i maje ŭ swaich rukach zdolnuju da wajny armiju.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Prysiažnyje na sudzie Suchomlinowa radzilisia 7 hadzin i na 13 pytańnioŭ zajawili, što Suchomlinow winawat. Apraŭdali jaho tolki ŭ abwinieńni ŭ biazčynnaści dziela karyści worahoŭ. Suchomlinow wysłuchaŭ pryhawor spakojna. Jaho žonka apraŭdana.

BERLIN. Nowaja orhanizacija raskładki hasudarstwienych padatkoŭ u Polšcy ŭwojdzicca zahadam waršaŭskaho hienerał-hubernatara. Padatki raskładajucca na nieruchomaje mieńnie, ŭsie haspadarki i predpryjemstwy, abarotnyje kapitały i dachody.

WILNIA. Wiestka ab tym, što karespandenci da «Homana» možna pasyłać pa biełarusku, papała ŭ našu hazetu praz abmyłku.

Redakcija.

Wilnia, 28 wieraśnia.

Z zamietak i artykułoŭ niamieckich hazet widać, što sprawa budučyny okupowanaj niemcami časci biełaruska-litoŭskich ziamiei budzie ważycca ŭ najbližejšym časi. I my, biełarusy, ŭ hetki ważny moment nie pawinny maŭčać, a pawinny padać swoj hołas, bo sprawa heta — to sprawa žyćcia abo śmierci našaho narodu.

Dawoli taho, što wajennym frontam biełarusy akazalisia razdzielenymi na dźwie časci, i, kali-b hety razdbieł astaŭsia i paśla wajny, pałažeńnie našaho narodu było-by z nacyonalnaho pahladu wielmi ciažkim. Ale jano stanowicca zapraŭdy trahičnym, kali hlaniem na hetu sprawu, stanuŭšy na hrunci žyćciowych patreb Biełarusi.

Kožyn kraj i kožyn narod može być wolnym i može ŭsiestaronna razwiwacca tolki tady, kali budzie mieć zabaspiečeny materjalny byt. A asnaŭny zakon sučasnaho ekonomičnaho žyćcia jasna kaže, što ekonomična-haspadarčaje razwićcie mahčymo tolki tady, kali kraj maje wolny wychad da mora, maje swaje porty. Tolki heta daje narodu mahčymaść płady pracy swajej pradawać na suświetnych rynkach biez pierakupščykoŭ, nie apłačywajučy ich pasrednictwa. Tolki tady praca rabočaho narodu staronki, ŭłoženaja ŭ fabrykaty, može apłačywacca ŭ poŭnaj miery. Tolki tady može razwiwacca fabryčnaja pramyślenaść, dajučy zarabotak miljonam rabočych ruk. Kraj biaz wolnaho wychadu ŭ more, ŭ swaim materjalnym i duchowym razwićci budzie zaŭsiody ciahnucca zzadu za ŭsiemi a jarkim prykładam hetkaho «ostrawa na suchapućci» służyć biednaja, niekulturnaja, słabaja Serbija, katoraj zaŭsiody kirawali čužyncy i katoraja ščezła s karty Europy, jak achwiara samalubnaj palityki koalicii.

U miežach niamieckaj okupacii paśla upadku Ryhi apynulisia ŭsie tyje porty Bałtyckaho mora, jakije dawali dostup da mora Biełarusi. Praz Libawu, Windawu i Ryhu jšło zahranicu ŭsio, što naš kraj mieŭ dziela pradažy na wywaz i čaho nie spłaŭlaŭ pa Niomani. Ryha — heta pierš za ŭsio naturalny port usiaho basejnu Dźwiny, značyć, usiej ziamli Witebskaj i časci Wilenskaj, a systema čyhunak zwiazywaje z jej Mahiloŭščynu i dalokuju Smalenščynu. Libawa — heta port nia tolki dla Wilenščyny i Hrodzienščyny, ale i dla wializarnaho abšaru ziamli Minskaj. Hetak wajenny front zusim adrezaŭ ad mora pierewažnuju časć Biełarusi, i kali-b mir umacawaŭ hety razdzieł našaj Baćkaŭščyny, dyk siem miljonaŭ biełarusoŭ s taho boku frontu, a także dawoli čyśleny element žydoŭski i polski ŭ Biełarusi akazalisia-by zasudženymi na wiečnuju ekonomičnuju niawolu, na dolu Serbii.

Žadańnie ŭsich świadomych biełarusoŭ — toje, kab naša Baćkaŭščyna nie była pabita na kuski, a kab usie Biełaruskije ziemli razam z etnohrafičnaj Litwoj i ŭ najciaśniejšaj łučnaści s Kurlandzijej stanawili by sucelnuju i wolnuju dzieržaŭnuju orhanizaciju u zwiazi s tymi dzieržawami, s katorymi naš kraj złučajuć žyćiowyje interesy.

Hołas biełarusou.

My ŭžo pisali ŭ „Homanie» ab tym, što Hłaŭnaja Kamisija Rejchstagu zažadała ad impierskaho Kanclera prawiadzieńnia ŭ zaniatych niemcami ziemlach—časci Biełarusi, Litwie i Kurlandzii—nowaj administracyjnaj orhanizacii na asnowie samaupraŭleńnia. Biełaruskaje orhanizowanaje hramadzianstwo horača adhuknułosia na hetyje wystupleńnie predstaŭnikoŭ niamieckaho naroda i pasłało u Hłaŭnuju Kamisiju Rejchsstagu hetkuju telehramu:

U Hłaŭnuju Kamisiju Rejchstagu
u Berlinie.

Biełaruskaje orhanizowanaje hramadzianstwo ščyra witaje adnadušnuju pastanowu Hłaŭnaj Kamisii Rejchstagu ab prawiadzieńni ŭ žyćcio ŭžo ciapier —u časi wajny—samaupraŭleńnia biełaruska litoŭska-łatyšskich ziamiel akupacii na asnowie dawierja da predstaŭnikoŭ usich nacyonalnaściej Kraju. U hetaj pastanowie my bačym zawiereńnie, što nacyonalnyje prawy biełaruskaho narodu ŭ miežach okupacii buduć zabaspiečeny ŭ poŭnaj miery, a razam s tym zapawiedź, što mir pryniasie nam spaŭnieńnie palityčnaho ideału

ŭsiaho razdzielenaho waiennym frontam dziewiacimiljonnaho biełaruskaho narodu na asnowie jednaści z etnohrafičnaj Litwoj i s Kurlandzijej, katoraja praz wusny rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ u Ryzie wyskazała ŭžo swaju poŭnuju solidarnaść z hetym.

1 wieraśnia 1917 h.

Telehrama padpisana predstaŭnikami ŭsich biełaruskich hramadzkich orhanizacij staličnaho miesta našaho Kraju.

«Krajowaja Rada Litwy».

Naznačeńnie Krajowaj Rady Litwy ŭ toj moment, kali hramadzianstwo okupowanych ziamiel ždało prawiadzieńnia ŭ žyćcio parlamenckaho prajektu ab samaprauleńni našaho kraju, wyzwało ahulnaje zdziŭleńnie. I my pakul-što adznačywajem tolki hetu adnu prajawu adnošeńnia hramadzianstwa da pamienionaho aktu, bo biełarusy, nie prynimaŭšyje nijakaho učaścia ŭ padhatoŭcy aktu, nia mieli mahčymaści wyskazać swaich pahladoŭ na jaho. My dumajem, što pahlad biełaruskaho hramadzianstwa na «Krajowuju Radu Litwy» wyjawicca ŭ najbližejšym časi, chacia i post factum. Sa swajho-ž boku ličym patrebnym skazać woś što.

Da orhanizacii Rady litoŭskaj hrupaj u Wilniu byli pryzwany ładny tolki litwiny, — ŭ dadatku, nie na mocy wybaru nasialeńnia. Z hetaho možna było-by zrabić wywad, što pad «Litwoj» okupacyjnyje ŭłaści razumiejuć tolki etnohrafičnuju Litwu, — značyć, tyje ziemli, dzie žywuć litwiny, dzie narod haworyć pa litoŭsku. Adnak, toj fakt, što litoŭskaja konferencija, wybraŭšaja kandydatoŭ u Radu, zasiedała ŭ supolnaj stalicy Biełarusi i Litwy, Wilni, nawakoł katoraj žywie biełaruskaje nasialeńnie, a tak sama zapawiedź kn. Izenburga, što da Rady majuć być pryzwany, miž inšym, takže i biełarusy, — jasna pakazwajuć, što nowaja ustanowa maje abnimać sprawy nie litoŭskaho narodu, a ŭsiaho taho abšaru, katory ŭchodzić u skład Militär-Verwaltung Litauen. Wiadoma-ž, što da hetaho składu ŭchodzić nia tolki etnohrafična-litoŭski abšar, ale i dobry kusok Biełarusi; hetak biełaruskije ziemli okupacii akazwajucca štučna razdzielenymi, i pad toj čas, jak mienšaja časć ich addajecca pad udraŭleńnie litwinoŭ, bolšaja astajecca ŭ miežach Verwaltung Biełastok-Hrodnia pad upraŭleńniem niamieckich uradnikoŭ.

Taki razdzieł Biełarusi, i biez taho razarwanaj na dźwie čaści wajennym frontam, wyzywaje ŭ nas surjoznuju trywohu: u miežach «malenkaj Litwy» biełarusam, pieražyŭšym časy «pierewaračywańnia» ŭ maskaloŭ i palakoŭ, hrozić «pierewaračywańnie» ŭ litwinoŭ, ab čym kiraŭniki litoŭskaj palityki, zasiedajučyje ciapier u Radzie, apawieścili ŭžo u swaim memorjale da niamieckaho kanclera i ŭ wypuščenaj nidaŭna knižce z «etnohrafičnaj» kartaj Litwy (P. Klimas. Lietuva, jos gyventojai ir Sienos». Vilnius. 1917.). Biełarusy nia mohuć spadziewacca pašany swaich prawoŭ ad ludziej, abjawiŭšych, što «chto katalik, toj — litwin", — a hetkim ludziam dajecca ciapier prawo ładžeńnia i našaho žyćcia.

Interesy biełaruskaho narodu ŭ miežach niamieckaj okupacii wymahajuć, kab ustanaŭleńniem Krajowaj Rady Litwy biełarusoŭ nie dzialili, a ŭsich ich złučyli-by razam; kab u hetkaj Radzie — nie nacyonalna-litoŭskaj, a papraŭdzi ahulna-krajowaj — zaniali by naležnaje miejsco ŭsie nacyonalnaści kraju, a ŭ tym liku biełarusy; kab čysło predstaŭnikoŭ ad biełarusoŭ adpawiedało-by čyślenaści biełaruskaho nasialeńnia ŭ miežach okupacii, i kab biełaruskaje hramadzianstwo atrymało mahčymaść pawodłuh swajej dumki i swajej woli wybrać swaich dawierenych ludziej.

Woś, tyje warunki, na katorych biełaruskaje hramadzianstwo ŭ zaniatych niemcami ziemlach može ždać zabaspiečeńnia ich prawoŭ i zdawoleńnia nacyonalnych patreb pry dačesnaj orhanizacii našaho kraju. I my dumajem, što tolki na hetkich warunkach jano daść wieru Krajowaj Radzie i pryłožyć swaju ruku da supolnaj z usimi hramadzianami kraju tworčaj pracy.

I. Mieleška.

Demokratyčnaja Konferencija.

Ješče tak nidaŭna—10 lipnia —my pisali, što, kali Rasieju spatkajuć nowyje nieŭdačy na fronci, u jej mohuć zdarycca zusim niespadziewanyje prypadki, i tady rewolucija, nie zatrymaŭšysia na palityčnym pierewaroci, može pajści dalej — da pierewarotu socyalnaho. Ciapier, sudziačy pawodłuh rasiejskich hazet, my staim pierad mahčymaściu wielmi surjoznaho pawarotu palityčnaho kursu ŭ lewym kirunku, i „Rieč" stanoŭča zajaŭlaje, što «palityčny barometr sulić buru».

Užo paśla upadku Ryhi i buntu Korniłowa bolšewiki, katoryje zusim wyrazna jduć da socyalnaj rewolucii, na moment dajšli byli pabiedy: karystajučysia tym, što na zasiedańni rady rab. i sałd. u Pieciarburzi pierewaha, s pryčyny niabytnaści značnaj čaści čienaŭ rady, akazałasia na ich staranie, bolšewiki prawiali rezoluciju, katoraja apawieščała pierachod u ruki narodu ŭsich ziamiel, ničoha nie wyklučajučy, a takže konfiskaciju hasudarstwam troch hłaŭnych halin pramyšlenaści—metalurhičnaj, kapalniaŭ wuhalla i dabywańnia gazy. Rezoluciju hetu rada, sabraŭšysia nazaŭtra ŭ poŭnym składzie, adkinuła. — Adnak, heta nie spyniło dalejšaj pracy bolšewikoŭ u raz namiečenym kirunku. Karystajučysia ŭsio uzrastajučym niezdawolstwam narodu biezkaniečnaj wajnoj, karystajučysia zamiešańniem, jakoje wyzwaŭ bunt Korniłowa, bolšewiki u apošnim časi wielmi uzmacawalisia, i woś dokaz ich siły: pawodłuh ich prajektu ŭ čećwier, 27 wieraśnia, ŭ Pieciarburzi adkryłasia demokratyčnaja konferencija, ab katoraj hazety napierod pisali, što jana budzie mieć charaktar krajni lewy, i katoraja manicca wybrać nowaje ministertwo — čysta socyalistyčnaje. Hetaho mała: jak šybka raście pierewaha bolšewikoŭ u pieciarburskaj radzi rab. i sałd., pakazwaje fakt, što predłažeńnie mieńšewikoŭ i socyal-rewolucyonieroŭ u specyalnaj pastanowie adznačyć prypadkowaść pryniataj, a paśla adkinutaj uspamianutaj rezolucii bolšewikoŭ na adnym z apošnich zasiedańnioŭ było adkinuto 519 hałasami proci 438 pry niabytnaści tolki 57 čienaŭ rady. Z hetaj-to pryčyny ŭrad rady — ŭ tym liku Čcheidze, Skobielew, Cereteli i Černow — padalisia u adstaŭku, i jość znaki, što rada pojdzie ŭsio bolš na lewo.

Hetak Rasieja dajšła, jak zdajecca, da zwarotnaho punktu. Bunty Korniłowa i Kaledina — heta tolki drobnyje epizody, raŭnujučy da taho, što sulić najbližejšaja budučyna, razwiazku katoraj pawinna prynieści demokratyčnaja konferencija.

M. M.

U Wilni i wakolicach.

× **Biełaruski publičny schod.** Jak my ŭžo pisali, ŭ hetu niadzielu, 30 wieraśnia, s pazwaleńnia Stadthauptmanna a 3 hadz. paabiedzi ŭ Biełaruskim Klubie, Św. Jurski pr. 22, adbudziecca publičny schod, na katorym budzie pračytan referat ab biełaruskim nacyonalnym ruchu.

Paśla referatu adbudziecca abmien dumkami.

Uchod — pa biletam, katoryje možna zahadzia atrymliwać u maršałka Biełaruskaho Klubu, Wilenkaja 33, 1 (u Bibliotecy) ad 2 da 4 hadz. paabiedzi.

× **Wilenskaja dyecezija**, jak wiadoma, asnowana 12 marca 1388 hodu. Jana abnimaje 14 dekanatoŭ z 200 parachwijami ŭ wilenskaj huberni i 9 dekanatoŭ s 111 parachwijami ŭ b. hrodzienskaj huberni. 1.400.000 duš absłužywajuć 500 ksiandzoŭ. Manastyroŭ u jej 4: mužčynski u Hrodni (pusty) i 3 žanockije u Wilni, Hrodni, Słonimie.

× **Dyplomy dla členaŭ Rady.** U tekści dyplomaŭ dla členaŭ Krajowaj Rady Litwy my znachodzim hetkije słowy:

„Pawodłuh predłažeńnia litoŭskaho krajowaho zjezdu ...naznačajecca členam Krajowaj Rady Litwy".

× **Kala žydouskich świat.** Žydoŭskuju choralnuju synagogu u świata mira adwiedali: hłaŭnakamandujučyj hrupaj wojsk, Ejchhorn, etapowy kamendant, hienerał v. Trotta, i načalnik upraŭleńnia Litauen, kn. Izenburh.

× **Pomač niemcam.** Dziela pomačy niemcam — rasiejskim paddanym Ober Ost naznačyŭ 10.000 marak.

× **Tannyje kwatery.** Sajuz kwaterantoŭ, Wilenskaja 20, 3, sulić tannyje kwatery i swajo pasrednictwo miž haspadarami damoŭ i kwaterantami.

× **U Lombardzi**, Tkockaja 14, — 3. 4 i 5 kastryčnika ad 10 da 2 hadz. buduć pradawać założenyje rečy, pracenty za katoryje nia płočeny ad 30 červienia 1917 h.

× **Dezynfekcija wulic.** Sanitarny urad zahadaŭ usim haspadarom pilna-

I. Mityčnyje i abradawyje pieśni:

(Hladzi u № 66—77 «Homana»).

Paniaboščyckije.

Hałošeńnie.

Pobač z inšymi turbotami ab swajej śmierci i pachowie biełaruski sielanin starajecca, kab było kamu pa im pahałasić. Hadujučy syna, baćka wieryć, a maci, nie skrywajučy, kaže, što „jon zakryje maje śmiarotnyje wočyńki i pachawaje maje kostańki"; dačka-ž tak skazać dapoŭnić abyčaj: «prylacić šeraj ziaziulaj i załobna prykukujeć». Na hetym apirajecca apošniaja nadzieja sielanina i im jon bačyć wianiec usim trudam, pieraniesienym pry wychawańni dziaciej.

Umiraje zachožy, biazrodny čaławiek: pieršaja žałaść bywaje, što pa im niekamu pahałasić. Słaby, cichi płač pa niaboščyku wyzywaje dakorliwuju uwahu sa starany mužčyn da kabiet: — «ciž užo nima kamu pahałasić»?!

Probujučy swaje spiewackije siły nad roznymi pieśniami, pastuška ŭ poli, žnieja na niwie, zbiralnica hryboŭ i jahad u lesi, polučy harod i robiačy inšyje swaje žanočyje raboty, kabiety zubrać hałasilnyje teksty i tony. Hetkim paradkam hałaśba stanowić kaniečna patrebnuju časć abyčajliwych chaŭtur: ŭa jaje zahadzia prywučajucca, jaje wymahajuć i niabytnaść jaje klajmujuć.

Hałaśba, abo hałošeńnie — heta płač kabiet s pryčytańniem, u jakim zazwyčaj pieraličwajucca dobryje čyny niaboščyka, apisywajecca hore i žal žywych swajakoŭ i wyskazywajucca roznyje dobražyčliwaści u wiečnym žyćci.

Kožnaje hałšeńnie, heta jość improwizacija s charakternym rytmam i melodzijej.

Pryčytańnia:

Pa myžu.

A Bože-Božuchna!
Na što-ž ty nas razłučyŭ,
Jak hałubkoŭ nahniezdnych?
Na što-ž ty, moj haspadaru, mianie pakidaješ
Z drobnymi dy z dzietkami?
A kudy-ž ty heta prybraŭsia, u jakuju darožku?
Adkul mnie ciabie ždaci?
Kali-ž ty da mianie u hości pryjdzieš?
A ci zimowaj paroj, a ci letniaj?
A moj haspadarčel ci ty nia čuješ,
Što twaje koniki iržać, woliki rykajuć?
Što sacha twaja ležyć, chto jej araci budzie?
I dzietki twaje płačuć, chto ich karmić-adziewaci budzie?
Jany buduć na wulicy siadzieć,
Buduć ludzi iści, jany buduć zwać «tata»!
A ludzi buduć kazać «ščeniata»!
Kudy-ž ty, moj miły saławiejče, adletaješ?
Na kaho-ž mianie, biednu ŭdowańku, pakidaješ?

Pieražytki pahanskaho świetahladu u biełarusoŭ.

Sučasnaja nawuka u processie mitolohičnaho razwićcia bačuć try fazy: **fetyšyzm, politeizm i monoteizm.**

Fetyšyzm heto najnižejšaja stupień u processie ujaŭleńnia čaławiekam akružajučaho świetu. Heta peryod saŭsim dziciačaho stanu čaławieckaho ro-

wać, kab dworniki akuratna ačyščali kožyn dzień wulicu pierad domam i rabili-by dezynfekciju rynštokaŭ.

× Sezon hryboŭ — u poŭnym chodzi. S pryčyny niedastačy spažyŭnych praduktoŭ hryby zbirajuć ludzi, katoryje pierš nikoli hetym nie zajmalisia. Ab hetym świedčać čyślenyje prypadki atručeńnia hrybami.

× Babje leto! Pradwieśnik pieršych chaładoŭ — «babje leto» — užo pryjšło.

× Kradzieny koń. U adnaho tutejšaho žychara adabrali kania 10 hadoŭ, jak zdajecca, ukradzienaho ŭ wakolicach Rudomina.

× Temperatura. Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz	najniž
23—24	+ 15,0	+ 9,0
24—25	+ 14,0	+ 6,0
25—26	+ 20°	+ 7,0

Z USIAHO KRAJU.

Litwa i Kurlandzija.

«Kown. Ztg.» piše: «Pytańnie ab Litwie tak ciesna zwiazano s pytańniem ab Kurlandzii, što treba ličycca s kaniečnaściu utwareńnia bolej abšyrnaho hasudarstwa na paŭnočnym uschodzie, ale s tej umowaj, što jano biazsporna budzie apiracca na Niamieččynu. Heta abiedźwym staronam dašć baspiečnašć".

Tarhoŭla z Niamieččynaj.

Ješče raz napaminajecca, što na mocy zahadu Hłaŭnakamandujučaho na Uschodzie z 8 žniŭnia 1916 h. wypisywać tawary z Niamieččyny možna tolki praz Krejsamty, a nia prosta.

HRODNIA. Dabračynny wiečar daŭ 643 m. 50 fen. Pieršy wyihryš 100 m. paŭ na bilet biednaho chłopca.

HRODNIA. Nowy miestowy Bejrat miž členami swaimi maje takže 3 kabiety: Bułkowštejn, Knote i Purlkowu.

RAČYČY. Hrodziensk. p. Biezmała ŭsia wioska była pakarana štrafami za «chryščeńnie małaka». Hramada pastanawiła, kab usie prysiahnuli, što niewinawaty, dy kab hetak dajšci winnych. Paśla hramada padała zajawu ŭłaściam, pakazwajučy na winawajcoŭ, u tym liku adzin muž winawaciŭ swaju žonku.

BIEŁASTOK. Na rahu Wilenskaj i Kowlenskaj wulic wykryli patajny młyn.

BIEŁASTOK. Tut iznoŭ wykryli patajnuju myławarniu. Uziato hatowaho myła i materjałoŭ na 10.000 m.

BOHDARAZ, pad Biełastokam. Tut u načy ukrali hniadoha kania z žoŭtaj pawozkaj.

WIALIKAJE DOMBRYNIEWO. U toj panadzielak tut zhareła chata i humno.

PLANTY. Ad 12 da 19 wieraśnia prawasłaŭny świaščenik o. Mitrafan, z Hrodni, abježdžaŭ Plancki pawiet, adpraŭlajučy służbu ŭ Čerlonaj, Murawancy, Orli, Žołudzi i Hołdowie. Sielanie išli dziesiatki wiorst, kab prynieści da chrostu swaich dziaciej, radziŭšychsia za apošnije dwa hady. Achryščeny bolš za 1000 dziaciej. Prawasłaŭnaje nasialeńnie dabiwajecca, kab służbu Božu skora iznoŭ prawili. Ad 22 da 28 wieraśnia budzie abježdžać pawiet św. Kowalow z Bielska; jon budzie służyć u Rymkach i Dubnie.

WOUKAWYSK. Ad uzrywu lampy apaliło twary piaci členam siamji Piekarskich. Dačka Sara, 20 hadoŭ, ad hetaho pamierła.

CHOROŠČ. Za handel žywiołaj tut aštrafawali adnaho tarhoŭca na 300 m. a žywiołu skonfiskawali.

ČERCHOWICY. 14 wieraśnia ranicaj tut uzniaŭsia wializarny pažar, ad katoraho zhareli 54 budoŭli. S pryčyny taho, što ŭsie žychary byli ŭ poli, ratawać nie było kamu. Paharelcy pierawiedzieny ŭ susiednije wioski.

SUPRASL. Miesto ahledali: hercog Albrecht Meklenburski i prezydent wolnaho miesta Lubeka. Jany wielmi cikawilisia tutejšym staradaŭnym biełaruskim manastyrom.

WOJDAHI. Waŭčyca z 2 waŭčeniatami napała na stado i zarezała awiečku. Praz kolki dzion woŭki napali na stado karoŭ, katoryje, adważna baroniučysia, adbili ich.

KOŬNA. Ad 1 kastryčnika tut buduć praz miestowyje kramy pradawać bulbu pa 8 kap. za rasiejski funt.

KOUNA. Sa składu «Rohstoff i Handelsabteilung», Palicejskaja 28, ukrali 158 skynak s sierčykami, 6½ centneroŭ cukru i inšyje tawary cennašcu razam na 1300 m.

KOUNA. Ab ažyŭlenych tarhowych znosinach s Karaleŭcam, Memelem, i Gdanskam u minułyje stalećcia świedčać znojdzienyje nidaŭna doŭhije spisy kupcoŭ, abo haściej, jak ich tady nazywali, katoryje tut pastaianna pražywali. U 1568 h. za burhomistra byŭ wybran niemiec, Bernhard Bittner.

KOŬNA. Hetymi dniami na hłaŭnaj wulicy zjawiłasia blizka zusim hołaja kabieta z balnicy dla warjatoŭ. Swaimi dzikimi pastupkami jana zrabiła sensaciju. Jaje gwałtam pawiali nazad u žoŭty dom.

WILKI. U časi pierastrełki z bandaj razbojnikoŭ tut zabili žandara Makarajusa.

WIŽEJNY. U dwary Kojle uzniaŭsia pažar, ad katoraho zhareła stajnia. Pryčyna pažaru niewiadomaja.

SUWAŁKI. 18.IX. Tut prajšła wielmi redkaja ŭ hetu paru hodu nawalnica. Hrom nie scichaŭ. Hrad sypaŭ hetak ščodra, što ŭ moment pakryŭ lodam ŭsie wulicy i placy miesta.

SOŚNIKI, pad Kalwaryjej. U niamieckaho leśničaho, Bajnhoffa, ŭ načy na 12 wieraśnia ukrali s kwatery 18.000 marak.

JUGAWANGI. Piaciera ludziej napali ŭ biely dzień na kwateru sielanina S. i, hroziačy strelbaj i rewolweram, zrabawali ŭ jaho 160 rub. Adnaho z lichadziej ŭ paznali, i jon zasudžen na 5 hadoŭ u papraŭčy wastroh.

Z hetaj pryčyny «Kown. Ztg.» piše, što heta — zwyčajnaje zdareńnie, jakoje bywaje ŭ Litwie kožyn dzień.

SREDNIKI. 22 wieraśnia tut razbirali wialikuju sprawu. Pierad sudom stajali 19 tutejšych žycharoŭ, katorych winawacili u orhanizacii złodziejskich band, jakije zimoj taho hodu zapužali pawiety Rosjeny i Wilki. Bolšaja časć padsudzimych maładyje chłopcy. Jany zasudženy ŭ papraŭčy dom ad 1 da 3½ hadoŭ. Apryč taho čaćwiora za tarhoŭlu kradzienym aštrafowany na 1000 rub.

DONGIELAJNY, Wiłkowysk. paw. 18 wieraśnia na ranicy znajšli pawiešenaho na płoci la swajej chaty sielanina Kranera, z razbitaj haławoj. Areštowany syn i žonka zabitaho, katorych winawaciać u zabojstwie.

RYHA. S pryčyny taho, što ŭ Ryzie ciapier nima niwodnaj hazety, popyt na hazety z druhich miejsc — nadta wialiki. Pierad «Feldbuchhandlung» stajać wializarnyje «chwasty».

RYHA. U apošnim pierad prychodam niemcoŭ časi zarabotnaja płata uzrasła ŭ 6 razoŭ proci mirnaho času. U miestowaj kassie było tolki 10.000 rub., i miesto stajało pierad bankructwam. Chleb na karty kaštawaŭ 18 kap. funt, a „tajny"—da 1 rubla. Jajko hetak sama kaštawało 1 rub. U restarani abied z zupy i miasa kaštawaŭ da 8 rub. Čarka harełki — 2 rub., butelka šampanskaho — 45 rub.

MITAWA. 18 wieraśnia pieršy raz pad niamieckaj ułaściu sozwan kurlandzki Landtag pad maršałkoŭstwam von Hernera.

Landtag prynlaŭ hetkuju rezoluciju: „Kab razwiazać ahulnyje pytańnia, treba sazwać u Mitawie ahulny schod z 80 deputatoŭ, u tym liku 27 wialikich ziemleŭłaśnikoŭ, 4 deputatoŭ ad kurlandzkaj šlachty, 5—ad duchawienstwa, 17—ad mieščan i 27—ad drobnych ziemleŭłaśnikoŭ".

Paśla Landtag wyrbaŭ s-pamiž siabie Krajowuju Radu dla Kurlandzii z 20 členaŭ, u tym liku 6 prestaŭnikoŭ wialikich ziemleŭłaśnikoŭ, 6 — drobnych ziemleŭłaśnikoŭ, 4—mieščan, 1—šlachty i 3—duchawienstwa. Łatyšski deputat Bersing, z Libawy, ad imi łatyšoŭ wyraziŭ swaju radaść z hetaho. U kancy Landtag pasłaŭ pawitalnuju telehramu niamieckamu impieratarn i zakončyŭ zasiedańnie krykam «hoch!» na jaho česć.

WINDAWA. Ad hoładu ciapier cierpiać nia tolki ludzi, ale i źwiery. U tutejšych wakolicach lisy ŭrywajucca ŭ chaty, šukajučy pažywy. Hetymi dniami ŭ adnym chutary lis napaŭ na sielanina i ŭkusiŭ jaho ŭ ruku. Sielanina pasłali ŭ Pasteroŭski instytut.

---

zumu. Dziela prawilnaho razumieńnia hetaho peryodu treba pryniać toje biesspiarečnaje pałažeńnie, što pierwabytnyje idei sami pa sabie naturalny i pry tych warunkach, kali jany paŭstawali,—razumny. Stanuŭšy na hetym punkcie pohladu, my pryjmiem za peŭnik, što ŭsio niewiadomaje pierwabytny čeławiek tłumačyŭ sabie pry pomačy ŭžo wiadomaho.

Bližej za ŭsio pierwabytny čeławiek znaŭ samoha siabie. Z hetaho wypływaje, što pierbwabytnyje ludzi pawinny byli apirać swaje tłumačeńnia ab akružajučym ich świecie na analohijach, pačerpnutych sa swajej świadomaści, i dziela hetaho jany nadzielali ŭsie rečy norawami i skłonnaściami, ŭłasciwymi żywomu čeławieku: spasobnasciu čuć hoład i smahu, pryjemnaść i prykraść, lubić pachwału i leść, mścić kryŭdzicielu i t. p. Zhodna sa swaim razumieńniem ab akružajučym świecie, pierwabytny čeławiek ustanaŭlaje i swaje adnosiny da jaho: haworyć z nieżywymi rečami, prosić u ich pomačy i rady, a ŭ patrebie dziakuje im i inš. Adhałoski hetaj dalokaj minuŭčyny zachawalisia u zwyčajach, abyčajach, zababonach, pieśniach i kazkach našaho narodu, i, pryhladajučysia da ich, my možem adtwarać historyju razwićcia kultury u našym narodzie.

Pašana ahnia. Jaŭnyje śłady fetyšyzmu značacca ŭ pašanie biełarusami ahnia naahuł i damowaho ohnišča asabliwa. Heta rysa bolej abo mieniej ahulnaja ŭsim aryjskim narodam. Hetak u Rymie, jak wiadoma, u bažnicy Westy hareŭ wiečny ahoń, u litwinoŭ pierad bałwanam Piaruna paliŭsia niezhasny ahoń Znič. U našych pradziedoŭ ahoń šanawaŭsia naraŭnie s soncam, jak rodnyje braty, jak świetazarnyje i ciapładajnyje istoty.

U pohladach biełarusoŭ ahoń jaŭlajecca adnej s padwalin siamji, chatnim penatam, istotaj azdaraŭlajučaj i ŭsioačyščajučaj. Dziela hetaho u kožnaj siamji starajucca padtrymać swoj ahoń, starenna zahrebajučy haračaje wuhalle ŭ piačurku, kab wyduwać jaho ŭ patrebie. Pry pierachodzie z adnej siaiiby u druhuju, pry razdzieli niasuć s saboj ahoń z chatniaho ohnišča. Zniewažać ahoń pluwocinaj ci čym inšym padobnym ličycca sprawaj hrešnaj i niebaspiečnaj.

Ahniom lečać chwaroby. Wohnik može być wylečen tolki pry pomačy ahnia. Kali dzieci korčacca i kryčać u nočy, wieruć što ich mučać, načnicy. Načnic može adahnać tolki ahoń. Dziela hetaho nočču raspalajuć u piečy i pierad połymiam poluć u prypole, abo ŭ načoŭkach dziaciej, našeptywajučy „zahawor":

Cimnaja nočka
Načnic sparadziła, —
Małomu dziciaci
Miki narabiła;
Jasnaje sonciejko
Dzień pačynaje,
Načnic prahaniaje,
Dziannic prysyłaje,
Bol sunimaje.
Tuch u pieč! Tuch u pieč!

Dobry haspadar, nasadżywajučy u asieci snapy pieršy raz u hodzie, kidaje snop žyta u asietny ahoń. Heta adhałosak pierwabytnych achwiar ahniu.

Ahoń, jak staradaŭny radawy penat, zmacowywaje roznyje siamiejnyje suwiazi. Hetak niawiestka, uwajšoŭšy ŭ chatu žanicha, kłaniajecca ohnišču i prykranajecca da jaho rukami. Heta samaje robić žanich, idučy ŭ čužuju siamju.

Ahoń wialičajuć epitetam «Bahač», chočučy jaho ułaskawić.

Pry pomačy ahnia warožać. Kali ahoń haryć wiasioła — heta naahuł dobraja prymieta. Kali wuhal traplaje ŭ huršcok sa strawaj — heta aznačaje darunak. Kali s piečy s treskam wyskakiwajuć haračyje wuhali — heta aznačaje skoraje prybyćcie žadanaho hościa. Čamu? Dy, mabyć, tamu, što ŭ kolišnije časy ahoń, jak siamiejny, chatni penat, ličyŭsia apiakunom haściej, jak i ŭsich tych, što znachodzilisia pad strachoj jaho prypynu.

Wada. Pobač z ahniom, nie małaj pašanaj karystajecca i wada—druhi žywioł, ješče bolej ważny dziela žyćcia čeławieka. Mnoha wiestak ab pakłanieńni wadzie zachawałosia u letapiscoŭ i ŭ nawukach našych bahasłowaŭ, z daŭnych časoŭ i pa siahonišni dzień u Biełarusi addajuć pašanu azioram, ručiom i krynicam. Asabliwa šanujecca kryničnaja wada, zawiecca «žywoj» wadoj, azdaraŭlajučaj i ačyščajučaj, jak i ahoń. Wiasnoj, paśla pieršaho hromu pačynajuć ludzi iści da krynic pamycca i pamalicca, iduć u wiadomyje dni, zdaŭna ustanoŭlenyje na Jurja, na Mikołu, na Ušeście, na Dziewiatnika, na Dziesiatnika; da „rusalnaj niadzieli" (pieršaja paśla Trojcy), biaruć wadu tolki da pićcia, a paśla rusalnaj i ku pajucca. Plewać u wadu hrech, a asabliwa ŭ žywuju.

WINDAWA. U Sernatach ludzi, zbiraŭšyje hryby, praz nieaściarožnaść padpalili les. S pryčyny taho, što hety les raś cie na tarfianiščy, jaho nielh. zatušyć, i treba ždać wosiennych daždžoŭ.

WINDAWA. Hetymi dniami ŭ fol-warku Zakedorf zharelo humno sielanina Jansberga. Pažar wyzwali dwa chłopcy 4 i 7 hadoŭ.

WIESTKI Z RASIEI.

PIECIARBURH. Wajenny minister Wierchowskij na zasiedań:i rady rab. i sałd. u swajej pramowie skaza:ŭ: „Maŭčańnie niamieckaho impierskaho kanclera ab warunkach mira z Rasiejej pakazwaje, što Niamieččyna, bačučy adsłupleńnie rasiejskaj armii, choče mirycca z Anhlijej i Francyjej koštam Rasiei».

BAZEL. Utrata frontu Dźwiny prymusiła radu sałdatoŭ radać uradu nowy ultimatum, žadajučy hałasawańnia narodu i armii ab dalejšaj wajnie.

Rada rab. i sałd. u Maskwie u swajej rezolucii trebuje apublikawańnia tajnych umoŭ i tojčas mira.

Adstaŭka načalnika hłaŭnaho štabu, Aleksiejewa, wyzwana nowymi wystupleńniami sałdackich kamitetoŭ na fronci.

LUGANO. «Corr. d. Sera» danosić s Pieciarburha:

Rasiejski ŭrad dašć ad siabie aso bny adkaz na notu Papieža. Rasiejski ŭrad pry hetym ustupaje žadańniam rady rab. i sałd., katoraja proci dalejšaj wajny.

Sajuzy balšewikoŭ u Maskwie, Kronštaci, Odessi i Kijewi žadajuć, kab toj čas pačalisia pierehawory ab miry.

ŠTOKHOLM. Maskoŭskaja Rada rab. i sałd. adkinuła predłażeńnie mieńšewikoŭ wyrazić tymčasowamu uradu dawierje, kali jon nie dapuścić da ŭłaści kadetoŭ, i pryniała predłażeńnie balšewikoŭ trebawać addačy ŭsiej ŭłaści ŭ ruki rewolucyjnaj demokracii.

ŽENIEWA. Černow nie ukrywaje swajej dumki skinuć Kierenskaho i utwaryć nowy urad pawodluh dumki rab. i sałd. Batalija miž Černowym i Kierenskim idzie poŭnym chodam.

Kierenskij wiertajecca z hłaŭnaj kwatery ŭ Piaciarburh, kab prawiaści ŭ urad swaich prychilnikoŭ. U najbližejšych dniach nastupić razwiazka budučyny Rasiei.

Rada rab. i sałd. nie pazwoliła bra tu b. cara wyjechać zahranicu. Heta—ješče bolej uzmacawało warožyje adnosiny miž socyalistami i tymčasowym uradam.

ŠTOKHOLM. «Utro Rossii» danosić s pełnaj krynicy, što bunt hieneraŭa Kornilowa uzniaŭsia, na mocy uhody miž im i Kierenskim, kab razbić rady rab. i sałd. i mieć poŭnuju siłu pry orhanizacii ŭłaści. Kornilowa nawat nie areštawali, i jon znachodzicca na woli.

Sałdackije kamitety na ; aludziennazachodnim fronci admowlisia wydać hieneraŭoŭ Dienikina, Markowa i inšych staronnikoŭ Kornilowa, maniučysia addać ich pad rewolucyjny sud.

Hłaŭny spaŭnicielny kamitet rady rab. i sałd. pryniaŭ rezoluciju ab pasyłcy ŭ Helsingfors kamisii s 5 členoŭ dziela razhladu niedarazumieńnioŭ miž aficerami i sałdatami i dziela prawierki čutak ab ahitacii niamieckich ahientaŭ u Bałtyckim ŭłocie.

HAAGA. Samaupraŭleńnie kazakoŭ pryniało rezoluciju ab pawaroci hetmana Kaledina na službu i stanoŭča predłažyło uradu, kab jon zapiarečyŭ usim čutkam ab paŭstańni.

ŠTOKHOLM. U Wybarhu časta zdarajucca prypadki zabojstwa sałdatami aficeroŭ. U apošnim časi zabity 28 aficeroŭ.

Hienerał Ruzskij nie pryniaŭ kamandy na paŭnočnym fronci, predłožanaj jamu Kierenskim.

BERN. Maklakowa raznačyli za rasiejskaho pasła ŭ Paryžy.

PIECIARBURH. Sprawa Suchomlinowa. Padsudzimy kaže, što jon pryniaŭ rasiejskuju armiju z ruk pradmieśnika u strašennym stanie. «Za čatyry hady ja, adnak, zdaleŭ hetulki pa-rawić sprawu, što mobilizacija armii adbyłasia znamienita. Jo može i zrabiŭ abmyłki, ale pierad Boham i Baćkaŭščynaj ja nie prastupnik». Pry hetych słowach Suchomlinow zapłakaŭ.

Z usiaho świetu.

BERLIN. Hłaŭny prezydium nacyonalna- liberalnaj partyi ŭ Niamieččynie adbyŭ naradu ŭ Rejchstagu ŭ tuju niadzielu. Wyniesiena rezolucija z žadańniem pašyreńnia panawańnia Niamieččyny na ŭschodi i na zachadi, swabody na marach i upłaty dawoli značnaj kontrybucii.

CURYCH. Telehrafnyje i żaleznadarožnyje znosiny z Miłanam i Turynam pryrynieny. Dachodziać čutki, što tam iznoŭ byli biwy na wulicach, dy mnohi zabitych i ranienych. Prafesyonalnyje sajuzy raspuščeny za swaju ahitaciju.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia

25.IX. Zachodni teatr.

Front niamieckaho Naślednika: Na En i ŭ Šampani momentami krapčeła artyleryjskaje bitwa i uznimalisia styčki, daŭšyje nam pałonnych. Na uschodnim bierazi Maasa, miž darohaju Wašerowil-Šomon i Mokur — wostaja artyleryjskaja bitwa. Na poŭdni ad Šomon niemcy šturmam zdabyli francuskije akopy na šyryni 400 metroŭ. U lesi Šom — krywawaja štykawaja bitwa. Pry Bezonwo uziaty 350 pałonnych.

Našy latuny ŭčora wiečaram zrabili nalot na Anhliju. Asyjanow bombami London, Duwr, Saŭsend, Četam i Šernes. Widać było pažary. Usie latuny wiarnulisia.

Worahi ŭtracili 13 samalotaŭ.

26.IX. Zachodni teatr

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci Flandryi artyleryjskaja bitwa iznoŭ uzmacawałasia. Ranicaj našy wojski adabrali nazad utračenyje 20 wieraśnia wakolicy na poŭnačy ad darohi Menin-Ipr. Čatyry kontrataki anhličan adbity. Anhličanie abstreliwali z mora i s sušy Ostende. Paśla barabannaho ahnia ad lesu Hutholct da kanała Kommin-Ipr słahońnia ranicaj pačalisia anhlickije šturmy. Batalija jdzie poŭnym chodam. U Artua anhličanie na moment uwarwalisia na našy linii pry Gonlje. Kontratakami jany wykinuty.

Front niamieckaho Naślednika: Na čyślenych adrezkach frontu En i ŭ Šampani — ažyŭleny ahoń. Pad Werdenam ahoń na ŭschodnim bierazi Maasu dajšoŭ wialikaj siły.

Našy latuny zrabili nalot na London i miesty na užbiarežžy: Ramget, Marget, Duwr, Bułoń, Kale, Grawelin, Diun-Kirchen. Widać było pažary. Adzin naš samalot nie wiarnuŭsia.

Na sušy worahi utracili 15 samalotaŭ.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Pad Jakobštatam, la Dryświackaho woziera, na zachodzi ad Łucka i pad Tarnopolem rasiejskaja artyleryja pracawała žywiej, čym zwyčajna.

Front erc-hercoga Jozefa: Na poŭdni ad Sereta my ŭziali 150 pałonnych i niekolki kulemiotaŭ.

Kala wajny.

BERLIN. (W.T.B.). U nočy z 24 na 25 wieraśnia silnaja eskadra latučych karabloŭ atakawali wajennyje budoŭli na Embery i ŭ wakolicach Skarboro i Bostona. Widać byli čyślennyje pažary. Usie latučyje karabli biaz škod i biez strat wiarnulisia nazad.

BERLIN. Lejtenant Foss pahib u swajej 50-aj bitwie na pawietry. Jon dajšoŭ 49 pabied.

BERLIN. (W.T.B). 24 wieraśnia ŭ wiečary našy minanoscy sustrecilisia z warožymi samalotami i minanoscami. My zbili adzin samalot i ŭziali ŭ pałon 2 anhlickich aficeroŭ. U nas strat nima.

LONDON. Admirałciejstwo apawieščaje:

«Adzin naš kontr minanosiec zatoplen niamieckaj padwodnaj łodkaj pry ŭchodzi ŭ Lamanš. Wyratawany 50 asob.

BERLIN. (W.T.B.). Na zachodzi ad Gibraltaru i ŭ Siarodziemnym mory našy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 53.000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.) Našy padwodnyje łodki ŭ pojasie błokady nawakoł Anhlii za apili iznoŭ 23.000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.) U kanali Lamanš i Atlantyckim akijanie iznoŭ zatopleny 2 parachody, 4 paruśniki i 1 rybałoŭ.

Drukawana ŭ drukarni M. Kuchty. Wydawnictwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej